

FENOMENUL TERORISMULUI – OBIECT ȘI FACTOR AL COLABORĂRII INTERNAȚIONALE A SERVICIILOR SPECIALE, REFLECȚII PENTRU REPUBLICA MOLDOVA

BUSUNCIAN Tatiana,

doctor în politologie, lector universitar

Universitatea de Stat din Moldova

Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative

Departamentul Relații Internaționale

The article examines the fight against terrorism as one of the tasks and directions of any Intelligence service. The globalization of terrorism imposes to states new common and strong needs for security and defense policy. International cooperation between Intelligence services is one of the most powerful tools in fighting terrorism. The survival and smooth running of things depends on the ability of Intelligence services to combat contemporary terrorism. A strategic objective is to promote the process of integration of our country in the European Union, being convinced that joining the European Union will provide new guarantees of stability and will enhance the security of the Republic of Moldova. In terms of new global transformations, terrorist acts can be prevented and combated only through effective cooperation of modern Intelligence services able to solve problems, to collect and process information, including useful adequate scientific, technological, military, economic and political one. Preventing and combating terrorism is one of the tasks and directions of activity of any Intelligence service/intelligence community.

Keywords: national security, regional security, democratic transformation, legislative framework, diplomatic relations, strategies, international standards, international agreements, terrorism, globalization, threats.

La începutul secolului al XXI-lea, mediul de securitate internațional înregistrează ca principală amenințare terorismul, reconsiderarea strategiilor și politicilor naționale de securitate după atentatele de la 11 septembrie 2001, fiind direct conectate asupra identificării celor mai viabile soluții de prevenire și combatere a acțiunilor teroriste. Astfel, terorismul, prin modul său de manifestare, se transformă într-un fenomen global al mediului de securitate internațional.

Combaterea terorismului este una din atribuțiile și direcțiile de activitate a oricărui serviciu special de informații. În legea fiecărui serviciu special de informații este stipulată structura funcțională a acestuia. De aceea, tendința majoră în activitatea serviciilor speciale de informații sau intelligence, îndeosebi după 11 septembrie 2001, a reprezentat-o și sporirea vizibilității serviciilor special de informații atât la nivelul beneficiarilor, cât și la cel al percepției publice, inclusiv ca răspuns la presiunile exercitate de societatea civilă devenită, între timp, deosebit de sensibilă față de eforturile pentru combaterea terorismului în scopul creșterii transparenței acestui proces.

Globalizarea terorismului impune statelor noi nevoi de politici de securitate și apărare comune și puternice. Multitudinea atentatelor teroriste la începutul secolului al XXI-lea, denotă o extindere a terorismului fără precedent, până la globalizare. Evenimentele de la 11 septembrie 2001 au reprezentat un moment de răscruce în lupta împotriva terorismului internațional și, s-ar putea spune, o fază de răspântie a istoriei omenirii la începutul secolului al XXI-lea, care a dat o nouă dimensiune terorismului internațional, acesta prezentându-se ca un fenomen foarte complex, cu manifestări extrem de violente, desfășurate de cele mai multe ori prin surprindere, împotriva unor ținte precise, care, în general, nu se pot apăra. Valurile de terorism care au lovit America, Europa, Asia și Orientul Mijlociu în ultimii ani, dar cu precădere după 11 septembrie 2001, au scos în evidență faptul că terorismul internațional a atins un nivel de pericolozitate extremă, pe fondul vulnerabilităților instituțiilor de securitate și ale țărilor democratice față de noile riscuri și amenințări. Prevenirea și combaterea terorismului internațional impun noi modalități de evaluare, capacități și metode de acțiune adecvate, iar extinderea fenomenului terorismului și pericolozitatea deosebită a acestuia determină acțiuni conjugate pentru contracararea lui și formarea unei coaliții de amploare globală.

Colaborarea internațională a serviciilor speciale de informații este unul dintre cele mai puternice instrumente în combaterea terorismului. De capacitatea de reușită a serviciilor speciale de informații în lupta împotriva terorismului contemporan, care a devenit un flagel globalizat, depinde supraviețuirea și bunul mers al lucrurilor. Rolul de bază al serviciilor speciale de informații este de a pune la dispoziția factorilor decizionali ai statelor informațiile necesare pentru reușita în lupta cu organizațiile teroriste. În noua conjunctură creată se impune și necesitatea schimbărilor radicale atât în aria conceptelor, metodelor și mijloacelor, cât și în structura organizațională.

Terorismul în sine folosește deliberat și sistematic mijloace violente sau amenințări care au drept rezultat provocarea de neîncredere, teamă, panică, nesiguranță, ignorând orice norme umanitare. Scopul acestuia este de a afecta grav atât structura socială, cât și individul luat separat prin distorsionarea cadrului de percepție a imaginii societății de care depind membrii acesteia și în care își pun toată încrederea. În urma unui studiu inițiat în 1983 de cercetătorii A. Schmid și A. Jongman de la Universitatea Laiden din Olanda s-a ajuns la concluzia că elementul de violență era prezent în 83,5 la sută dintre ele, scopurile politice în 65 la sută, în timp ce 51 la sută puneau accentul pe elementul inducerii sentimentelor de frică și teroare [1, p. 5-31].

Referindu-ne la terorismul contemporan, se pot evoca drept cauze plauzibile inechitatea și polarizarea socială, extremele de orice fel (de la cele religioase și ideologice la cele politice), alienarea și haosul, dorința aberantă de a câștiga "pariuri" cu istoria ale unor indivizi marginalizați sau grupuri scoase la periferia societății, în fine, "boli" sociale asociate cu acumularea de "muniții" sociale și naționale. O cauză profundă a terorismului poate fi legată de mecanismul de autoreglare socială. Actele teroriste sunt simptomele acute ale unor boli cronice ale societății care trebuie tratate

fără amânare. Pe lângă abordarea științifică a terorismului există și cea instituțională, exprimată deseori de guverne și oficialități politice. Conform Departamentului Apărării al Statelor Unite ale Americii, fenomenul terorismului exprimă „*folosirea calculată a unei violențe aflată în afara legii cu scopul de a inocula frica, intenționând să aducă la tăcere sau să intimideze guverne sau societăți având drept țintă atingerea unui scop care este în general politic, religios sau ideologic*” [2, p. 1-25]. Biroul Federal de Investigație al SUA abordează terorismul drept „*Folosirea ilegală a forței și violenței împotriva persoanelor sau proprietăților pentru a intimida sau a aduce la tăcere un guvern, o societate civilă sau orice alt segment de acest gen, cu scopul de a promova obiective politice sau sociale*” [2, p. 1-25].

Totodată, menționăm că, deoarece terorismul a devenit un fenomen global, el trebuie tratat respectiv. Aceasta ar stimula colaborarea, cooperarea și conlucrarea tuturor statelor, inclusiv serviciile speciale din Republica Moldova, la acțiuni comune împotriva terorismului, acțiuni bazate pe o concepție unitară, care ar aborda întreaga gamă de instrumente și mecanisme dimensionale ale cauzelor și formelor de manifestare a terorismului, în plan național, regional și internațional. Astfel, dacă în ultimele decenii ale secolului al XX-lea terorismul părea că are o dimensiune regională, având centre mai puternice de manifestare în Asia, Orientul Mijlociu și America Latină, în prezent acesta este cu adevărat global, tinde să se prezinte sub mai multe forme și își „îmbunătățește” capacitatea de supraviețuire prin adaptarea rapidă la mediul de securitate actual, exploatănd în propriul beneficiu valorile democrației, cele mai actuale descoperiri ale științei și tehnicii, lacunele din sistemele de securitate și, evident, utilizând șantajul, corupția, amenințarea, forța și altele. În epoca globalizării statele lumii nu pot acționa fără a ține cont de consecințe, nici răspunde de sine stătător amenințărilor și vulnerabilităților la adresa securității lor. Astfel, după încheerea „razboiului rece” terorismul internațional reprezintă principala amenințare și risc la adresa securității internaționale și această flagel poate fi combătut numai prin colaborarea internațională a serviciilor speciale de informații. Așa dar, având în vedere cele expuse mai sus, terorismul contemporan poate fi definit ca una din problemele globale care afectează întreaga omenire, prezintă un pericol și un risc sporit la adresa securității, poate fi combătut doar prin eforturi comune a întregii omeniri, la aceasta contribuind în mod esențial serviciile speciale de informații prin colaborarea lor la toate nivelele național, regional și global.

Sfârșitul „razboiului rece”, îndeosebi după 1991, scoate în evidență o multitudine de conflicte etnice care se declanșează cu o violență deosebită. De regulă, problemele etnice scot la iveală probleme fundamentale pe fondul unei descreșteri economice și implicit cu scăderea nivelului de trai al populației. Atât libertățile sociale, cât și cele politice ale omului nu pot exista în lipsa libertăților economice și doar dezvoltarea concomitentă a lor poate duce la un rezultat pozitiv [3, p. 40-47]. Ar fi de menționat și faptul că problemele etnice există aproape în toate statele lumii. Migrațiile unor populații, stabilirea acestora pe teritoriile țărilor vecine duc la confruntări crunte.

Elaborarea și implementarea unor politici publice corecte fac posibilă soluționarea problemelor etnice, și invers, aceste probleme, tratate cu superficialitate, pot declanșa mari neînțelegeri între state. Consecințele unor astfel de diferende pot fi inimaginabile, care ar putea duce la dispariția unor state. Regândirea strategiei antiteroriste ar trebui să plece de la premisa că unele cauze ale existenței terorismului sunt reale, altele nu sunt suficient de bine cunoscute de către profesioniști și, pentru a alege căile de acțiune, colaboratorii serviciilor speciale de informații trebuie să fie mai bine informați, să colaboreze mai strâns și să reducă constrângerile doctrinar-birocratice.

Violența semnifică un mijloc coercitiv utilizat pentru asigurarea dominației sau pentru dobândirea unei poziții dominante, concretizat, în cazul de față, sub forma terorismului. Acest tip de relație socială se construiește pe baza a trei elemente: (1) autorul violenței: un individ, un grup de indivizi (a cărui organizare poate fi atât formală, cât și informală), o organizație, o instituție; există anumite interese și scopuri a căror realizare este urmărită prin diverse mijloace; (2) victima, cel care suportă violența: un individ, un grup de indivizi (a cărui organizare poate fi atât formală, cât și informală), o organizație, o instituție, o țară, un sistem; există o serie de interese, de scopuri diferite de cele ale celui care exercită violența sau sunt percepute ca atare; (3) acțiunea coercitivă, violența în sine și scopul constă în apropierea unor resurse sau dobândirea controlului asupra acestora; dobândirea de putere, prestigiu, afecțiune; impunerea simbolurilor și valorilor ce aparțin unor raporturi de forțe; obținerea acceptării și conformării la aceste simboluri și valori; poate fi întreprinsă prin mijloace directe sau indirecte [4].

Motivat și din punct de vedere politic, terorismul presupune întotdeauna un pronunțat simț al frustrării, al unei nedreptăți sau in justiții sociale ori politice, blamând de fiecare dată o instanță sau o autoritate politică, considerând că orice instituție nu poate fi înlăturată decât printr-o metodă violentă. Din această cauză, fenomenul s-a autodefini ca “tactica ultimei soluții”. Terorismul implică un act criminal, adesea simbolic prin natura lui, cu intenția de a influența un auditoriu aflat dincolo de victimele imediate. Acest fenomen poate fi folosit de indivizi sau grupări bine organizate în scopul atingerii obiectivelor, în cazul în care alte metode (processe politice, demonstrații, atragerea atenției presei) au eșuat [5, p. 12-29].

Istoria demonstrează că terorismul este arma celui slab. Într-o societate democratică orice măsuri restrictive de securitate îndreptate împotriva populației reprezintă un succes al teroriștilor. Datorită faptului că terorismul s-a manifestat și se manifestă sub multiple aspecte, scopurile și modurile acțiunilor teroriste nefiind aceleași, acesta a fost clasificat de către specialiști după anumite criterii. Ca atare, există numeroase clasificări ale terorismului și numeroase încercări de stabilire a unei tipologii a acestuia, ele diferând în funcție de complexitatea analizei, a minuțiozității criteriilor și definițiilor sau a particularității autorului, a locului și a momentului când acestea au fost elaborate. Există o multitudine de noi vulnerabilități ale populațiilor, valorilor, statelor, instituțiilor, organizațiilor și organismelor naționale și

internaționale. Aceste vulnerabilități sunt legate de pericole și amenințări. Nimeni nu poate ști care anume sunt vulnerabilitățile unui sistem, decât în măsura în care cunoaște pericolele și amenințările care privesc sistemul respectiv. Pentru identificarea acestor pericole și amenințări și depistarea vulnerabilităților societății la acestea, este nevoie de o foarte bună cunoaștere a situației și a dinamicii respectivei societăți. La investigațiile ce țin de pericole și amenințări trebuie să participe toate țările indiferent de faptul dacă sunt sau nu afectate de terorism. Cea mai mare vulnerabilitate este cea provocată de neputința de a investiga și evalua cu precizie un sistem dinamic complex, cu foarte multe evoluții periculoase, înstufate și imprevizibile [6, p. 7-48].

Activitatea serviciilor speciale de informații în combaterea terorismului impune reconceptualizarea și renunțarea la noțiunea de *war on terrorism* și înlocuirea cu cea de *counterterrorism*, concept folosit de o mare parte dintre guvernele care se confruntă cu amenințări teroriste semnificative, guvernul britanic fiind unul dintre ele [7, p. 114-122]. Terorismul a devenit o preocupare a comunității internaționale din 1937, când Liga Națiunilor a elaborat Convenția pentru Prevenire și Pedepsire a Terorismului. Ulterior, Națiunile Unite și alte organizații interguvernamentale s-au confruntat cu terorismul din perspectivă politică și legală [8]. Din 1963, comunitatea internațională a elaborat 12 instrumente legale universale ce țin de prevenirea și suprimarea terorismului internațional, multe dintre ele fiind inițiate de către SUA.

Chiar dacă este dificil să ne dăm seama de succesul eforturilor generale contrateroriste până în prezent, au existat inevitabil unele discuții publice în care atacurile din 11 septembrie 2001 și cele ulterioare au fost considerate drept rezultatul “eșecului serviciilor speciale” [9]. Lupta efectivă împotriva terorismului necesită prezența unor servicii speciale de informații bine pregătite. Marea provocare și problemă pentru serviciile speciale de informații o constituie lucrul cu factorul uman, colectarea probelor, analiza, colaborarea, cooperarea cu organele legislative și schimbul de informații pentru ca informația despre activitățile teroriste să ajungă în timp real la cei care le vor putea contracara în modul cel mai efectiv. Informația contrateroristă poate fi împărțită în trei categorii [10]: strategică: informația despre organizarea bandelor teroriste, conducerea lor, intențiile, scopurile, metodele de activitate, sursele de finanțare, armele și mijloacele pe care le posedă, contactele cu elementele externe, inclusiv agenții străini de securitate etc; tactică: informația ce ține de planurile specifice ale acțiunilor teroriste numită, de asemenea, „preventivă” și informația de indicare-prevenire, care oferă unui stat posibilitatea de a anticipa o acțiune teroristă, de a preveni un atac și de a împiedica realizarea planurilor teroriste; psihologică: informația privind propaganda psihologică despre acțiunile militare ale teroriștilor împotriva statului care trebuie contracarate, precum și date privind teroriștii care oferă statului posibilitatea de a porni propria luptă psihologică împotriva lor. Unele exemple de aceste informații sunt indicatorii de nemulțumire împotriva conducerii în cadrul organizațiilor teroriste, metode coercitive în procesul de recrutare a voluntarilor și implicarea excesivă a copiilor și femeilor în operațiuni teroriste.

Transformarea serviciilor speciale de informații, recunoscute pentru tendințele conservatoare determinate și de asigurarea unei stabilități de funcționare a sistemelor, a fost impusă de motive diferite precum: caracterul transnațional al noilor amenințări, presiunile unor factori politici care au adus în discuție *statu-quo* al serviciilor speciale de informații, în noile condiții ale mediului politic și dezvoltării noilor tehnologii informaționale, aspect care a determinat și impulsionat diversificarea și specializarea acestor servicii [11,p. 21-23]. La nivelul comunităților serviciilor speciale de informații s-a impus necesitatea existenței unor structuri centralizate. În acest proces pot fi realizate formule comparative între comunități, axate pe cadrul general istoric, evoluția comunităților în directă legătură cu amenințările la care au fost supuse, cu mențiunea că diverse state au răspuns în moduri diferite la același tip de amenințări. Cazul comunității americane de informații servește ca model, dar este și unul de extremă complexitate.

O direcție bine definită a transformării din domeniul serviciilor speciale de informații este reprezentată de trinomi colaborare-cooperare-conlucrare [12,p. 149-160] ce exprimă modalități concrete prin care serviciile speciale de informații și securitate acționează în vederea realizării unor obiective comune prin încheierea acordurilor bilaterale și multilaterale, elaborarea unor instrumente regionale și internaționale care să prevadă măsuri eficiente, imediate și de perspectivă pentru combaterea amenințărilor globale.

Necesitatea colaborării serviciilor speciale de informații în domeniul combaterii diferitor amenințări, cum e și cea a terorismului, a fost reliefată o dată în plus de conștientizarea faptului că nici un serviciu special/agenție de informații nu poate face față de una singură acțiunilor organizațiilor teroriste. Astfel, a devenit tot mai necesară stabilirea unor mecanisme eficiente de gestionare și evaluare colectivă a informațiilor. Colaborarea serviciilor speciale de informații impune o etapă nouă în conlucrarea dintre acestea: deplasarea centrului de greutate dinspre schimbul de informații cu caracter de generalitate spre colaborarea pe cazuri și acțiuni punctuale, ca modalitate de valorificare optimă a potențialului oferit de partenerii implicați. Una dintre cele mai vizibile și semnificative schimbări din ultimii ani a survenit în relațiile bilaterale și multilaterale dintre serviciile speciale de informații și serviciile de securitate. Acest fapt a făcut posibilă apariția unor noi oportunități, dar în egală măsură și apariția unui număr mai mare de provocări de înfruntat. Rolul și natura colaborării serviciilor speciale de informații în contextul globalizării (incluzând, totodată, și sugestia că însuși domeniul serviciilor speciale de informații s-a globalizat) reprezintă în perioada actuală una dintre „moștenirile” momentului 11 septembrie 2001. Legăturile multilaterale tradiționale au fost intensificate în mod deosebit în lupta împotriva terorismului. Relațiile speciale de genul SUA- Marea Britanie sau SUA-Israel s-au intensificat și s-au pus bazele unor parteneriate speciale (de exemplu: SUA-Australia). Efortul comun al țărilor, guvernelor, organizațiilor internaționale și

serviciilor speciale de informații s-a concentrat asupra acțiunilor de colaborare în vederea unei abordări coordonate, de transmitere reciprocă a informațiilor.

Procesul de colaborare internațională a serviciilor speciale de informații în combaterea terorismului reprezintă o soluție viabilă doar în cazul în care este luată în considerare atât abordarea teoretică, cât și cea practică. Această îmbinare reprezintă o exigență globală pentru interdependența statelor la nivel național, regional și internațional, în care trebuie încadrate procesele de colaborare și integrare.

Astfel, colaborarea poate fi efectuată în interiorul țării în bază interdepartamentală, precum și în bază bilaterală și multilaterală între state, cu participarea organizațiilor de profil unic sau a structurilor cu activitate diversă. De asemenea, colaborarea poate fi efectuată în contextul organizațiilor internaționale, în special în cadrul ONU, NATO, UE, OSCE și Organizației de Cooperare din Shanghai.

În contextul politicii de integrare europeană a Republicii Moldova, organele securității statului depun eforturi semnificative pentru aderarea la comunitățile informative europene și regionale, stabilirea și dezvoltarea relațiilor bilaterale și multilaterale pe probleme de interes comun. Semnificative sunt contactele cu structurile de securitate ale Comunității Europene, la etapa actuală fiind stabilite relații și purtate discuții preliminare cu reprezentanții conducerii Directoratului de securitate al Comisiei Europene și Oficiului de securitate al Secretariatului General al Consiliului Uniunii Europene [13].

Colaborarea dintre Serviciul de Informații și Securitate și serviciile speciale de informații din statele Uniunii Europene urmăresc adoptarea și aplicarea de măsuri de tip activ, anticipativ, menite să impulsioneze și să eficientizeze acțiunile de contracarare a terorismului național și internațional, să descurajeze proliferarea armelor de distrugere în masă, să aplaneze alte pericole care amenință securitatea națională și comunitară [13].

Un obiectiv strategic este promovarea țării noastre în procesul de integrare europeană, fiind convinși că aderarea la Uniunea Europeană va oferi noi garanții de stabilitate și va spori gradul de securitate al Republicii Moldova. Un loc aparte revine participării Serviciului de Informații și Securitate la realizarea sarcinilor comune de consolidare a securității regionale și europene [14]. În urma acțiunilor întreprinse pe linia integrării europene, conducerea SIS a efectuat un șir de vizite de lucru la Bruxelles, unde au avut loc întrevederi cu cadre de conducere de la Directoratul de Securitate al Comisiei Europene și Oficiul de Securitate al Secretariatului General al Consiliului Uniunii Europene și primele contacte oficiale cu structurile de securitate ale Comunității Europene. SIS participă la reuniunile anuale multilaterale ale șefilor serviciilor speciale de informații externe ale unor țări vecine în cadrul cărora sunt examinate subiecte legate de necesitatea dinamizării conlucrărilor în domeniul securității europene, regionale și naționale.

Concomitent, Republica Moldova susține și participă activ la inițiativele Consiliului Europei în domeniul luptei împotriva terorismului și în acest context a ra-

tificat Convenția europeană pentru reprimarea terorismului din 1977, Protocolul de amendare a acesteia din 2003, precum și un șir de alte convenții europene în domeniul extrădării și asistenței juridice în materie penală. În prezent, sunt realizate procedurile interne pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei cu privire la prevenirea terorismului și Convenției privind spălarea de bani, căutarea, reținerea și confiscarea veniturilor provenite din crime și finanțarea terorismului.

Republica Moldova necesită înțelegerea unui adevăr absolut, și anume, importanța colaborării pe plan internațional în vederea diminuării amenințărilor și vulnerabilităților la adresa securității. Iar acest lucru poate fi obținut numai prin conlucrarea cu diverse structuri regionale și internaționale care pot oferi siguranță și stabilitate în sistemul actual de securitate.

Serviciile speciale de informații și securitate din Moldova au dreptul legal de a colabora, cooperași conlucra la nivel internațional. Acest aspect este foarte relevant, deoarece în vederea aspirațiilor europene și euro-atlantice de viitor ale Republicii Moldova, formează un stimul puternic în procesul de ajustare a serviciilor speciale moldovenești la valorile și normele democratice nelipsite în cadrul Uniunii Europene și comunității euro-atlantice.

Realizând totalmente imperativul combaterii terorismului, țara noastră, după cum s-a menționat anterior, este parte a coaliției antiteroriste globale și susține eforturile comunității internaționale în contracararea fenomenului, acest lucru fiind confirmat de Parlamentul Republicii Moldova în anul 2001, imediat după comiterea atacurilor teroriste din Statele Unite ale Americii. Susținând întru totul activitatea Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, a Comitetului Antiterorist care activează în cadrul acestuia, Republica Moldova întreprinde măsurile de rigoare pentru implementarea la nivel național a rezoluțiilor cu privire la combaterea terorismului. Au fost întocmite și prezentate patru rapoarte despre mersul executării rezoluției 1373 (2001) și un raport despre implementarea rezoluției 1624 (2005). Totodată, fiind parte la cele 12 instrumente juridice ale ONU în domeniul combaterii terorismului, Republica Moldova a inițiat procedurile interne pentru ratificarea celui de-al 13-lea – Convenția internațională privind suprimarea actelor terorismului nuclear adoptată de Adunarea Generală a ONU la 13 aprilie 2005 [15, p. 7-13].

Astfel, Organele securității statului al Republicii Moldova au întreprinsși întreprind ample operațiuni și raiduri antiteroriste. Urmare a acestora, s-a reușit identificarea și arestarea persoanelor, care plănuiau săvârșirea unor acte teroriste pe teritoriul UE. În același timp, au fost depistate și curmate tentativele de deplasare spre zonele de conflict din Orientul Apropiat a persoanelor din statele europene. Actualmente, cele mai grave amenințări la securitatea comunității europene rămân a fi migrația ilegală spre/dinspre teatrele de conflict și atacurile teroriste, inclusiv cibernetice. În acest context, autoritățile guvernamentale au elaborat o serie de măsuri legislative și de securitate în vederea prevenirii și combaterii proliferării activității teroriste la scară regională [16].

În opinia autorului, războiul împotriva terorismului poate fi învins numai printr-o strategie globală comună care implică colaborarea internațională a serviciilor speciale de informații/comunităților de informații bine pregătite ce ar fi în stare să identifice amenințările și vulnerabilitățile, să pună în aplicare cele mai efective mecanisme și instrumente pentru ca informația despre activitățile teroriste să ajungă în timp real la cei care vor putea contracara în modul cel mai efectiv acest flagel. Numai o conlucrare eficace poate schimba o decizie în domeniul securității internaționale, un curs de acțiune, o politică a statelor.

Concluzii. Într-un atare context, serviciile speciale de informații cu atribuții în planul securității naționale și internaționale au dobândit o nouă dimensiune. Procesul de consolidare și afirmare politică a statelor împuternicesc serviciile sale speciale de informații cu sarcini și responsabilități tot mai largi. O atenție deosebită se acordă stabilirii și promovării contactelor cu serviciile speciale străine în vederea prevenirii și contracarării terorismului și altor procese care periclitează securitatea națională și internațională, realizează schimbul de informații operative și planifică măsuri comune privind asigurarea securității statelor. Extinderea terorismului global a creat noi probleme care generează insecuritate și dezechilibrează viața normală a societății, sfidând ordinea de drept la nivel național și internațional. Găsirea instrumentelor și mecanismelor care duc la o colaborare, cooperare și conlucrare efectivă dintre serviciile speciale de informații /comunitățile de informații la nivel internațional reprezintă un element extrem de necesar și eficient. Astfel, studierea fenomenului terorist, care este o amenințare la nivel național, regional și global presupune și evaluarea necesității diminuării acestuia, fapt ce evidențiază instrumente și mecanisme noi de contracarare a acestuia prin modificarea serviciilor speciale de informații.

În mai multe rânduri s-au abordat probleme ce țin de consolidarea stabilității regionale prin prisma intereselor naționale, s-a reconfirmat poziția privind diversificarea formelor de colaborare, extinderea relațiilor de parteneriat, precum și aprofundarea interacțiunii în cadrul comunităților informative europene. Extinderea colaborării internaționale a serviciilor speciale de informații în combaterea terorismului prin implicarea principalilor actori internaționali, implică o evaluare a statutului actorului respectiv pe arena internațională, precum și identificarea interesului său în contextul politicii externe promovate. Drept exemplu pot servi intervențiile desfășurate sub egida ONU sau UE fiind inițiative care au la bază recunoașterea necesității participării la eforturile pentru o securitate europeană comună.

În cadrul colaborării internaționale a serviciilor speciale în combaterea terorismului, Republica Moldova cooperează cu serviciile speciale de informații ale altor țări, cu organizațiile internaționale care desfășoară activități de combatere a terorismului. S-au stabilit raporturi de colaborare bilaterală cu serviciile similare din CSI, Bulgaria, Germania, Israel, Marea Britanie, Polonia, România, Turcia, țările baltice, Ungaria, SUA. De asemenea, s-au stabilit contacte și cu serviciile speciale de informații ale Croației, Franței, Spaniei și Danemarcei.

Reieșind din cele expuse, în condițiile noilor transformări globale doar printr-o colaborare eficientă a unor servicii speciale de informații moderne cu capacitatea de a rezolva probleme și situații noi, de a culege și prelucra informații, inclusiv de a beneficia în mod adecvat de informații științifice, tehnologică, militară, economică și politică pot fi preîntâmpinate și combătute actele teroriste. După încheierea „războiului rece” provocările și amenințările ultimilor decenii ale secolului al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea s-au globalizat și s-au regionalizat. În aceste condiții au apărut noi dimensiuni potrivit cărora securitatea națională ieșe din cadrul strict național și devine dependentă și condiționată de un sistem de securitate internațională și, corespunzător, de apărare colectivă de gestionare a crizelor și conflictelor de combatere a pericolelor și amenințărilor asimetrice, în deosebi a celor teroriste.

Prin specificarea aspectelor și dimensiunilor de manifestare, terorismul a devenit una dintre cele mai mari probleme globale contemporane. Extinderea terorismului global a creat noi probleme care generează insecuritate și dezechilibru în societate, sfidând ordinea de drept la nivel internațional și național. Prevenirea și combaterea terorismului este una dintre atribuțiile și direcțiile de activitate a oricărui serviciu special de informații/comunitate de informații.

Referințe bibliografice

1. Schmid A. P., Jongman A. J. Political Terrorism: a New Guide to actors, authors, concepts, data bases, theories and literature. New Jersey: Transaction Publishers, 2005, p. 5-31.
2. Whittaker D. Definition of Terrorism and Motivation for Terrorism. London and New York: Routledge publication, 2001. p.1-25
3. Busuncian T. Planul Marshall – promotor al declanșării proceselor de integrare și unificare europeană. În: Studii Internaționale viziuni din Moldova, publicație periodică științifico-metodică, 2008, vol. VI, nr. 1, p. 40-47.
4. Ляхов Е. Г. Терроризм и межгосударственные отношения. Москва: Международные отношения, 1991, 216 с.
5. Bruce H. Terrorist Targeting: Tactics, Trends, and Potentialities. Terrorism and Political Violence, 1993, vol. 52, p. 12-29.
6. Văduvă Gh. Terorismul contemporan – factor de risc la adresa securității și apărării naționale, în condițiile statutului României de membru NATO. București: Editura Universității Naționale de Apărare, 2005. p. 7-48.
7. Marinică M., Tudorancea R. O nouă viziune a strategiei SUA privind combaterea terorismului. Intensificarea rolului comunității din Intelligence în raport cu factorul militar. În: Politici și Strategii în Gestionarea Conflictualității. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2008, vol. 1, p. 114-122.
8. Bassiouni M. Ch. International Terrorism: Multilateral Conventions (1937-2001). În: International and Comparative Criminal Law Series. Boston: Brill Academic Publishers, Inc., 2001. 608 p.

9. Richard A. B. Jr. Intelligence to Counter Terrorism: Issues for Congress. Report for Congress. 2003. 19 p. <http://fpc.state.gov/documents/organization/31482.pdf> (vizitat 19.04.2016).
10. Winkler Th. H., Ebnöther A. H., Hansson M.B. Combating Terrorism and Its Implications for the Security Sector. Stockholm: Swedish National Defence College, 2005. 250 p.
11. Bucuroiu I. Serviciile de informații în secolul XXI și problemele de securitate - Rolul și misiunile serviciului de informații militare pentru executarea activității de informații militare strategice În: Pulsul Geostrategic. Brașov: INGEPO Consulting, 2007, nr. 17. p.21-23.
12. Tănase T., Tudorance R. Transformarea intelligence-ului în contextul noilor provocări ale secolului al XXI-lea. În: Revista Română de Studii de Intelligence. București : Academia Națională de Informații "Mihai Viteazul", 2009, nr. 1-2, p. 149-160.
13. Cooperarea internațională. <http://www.sis.md/ro/cooperarea-internationala> (vizitat 19.04.2016).
14. Mihai Gh. CIA va acorda asistență pentru securitatea Republicii Moldova. <http://www.ziuaveche.ro/images/pdf/09/zv24.pdf> (vizitat 19.04.2016).
15. Benchechi M. Interacțiunea autorităților publice abilitate cu privire la combaterea terorismului: aspecte de cooperare interdepartamentală. În: Moldoscopie. Revistă științifică trimestrială, USM, 2009, nr. 2 (XLV), p. 7-13.
16. SIS: combaterea terorismului-problema mondială primordială <http://www.sis.md/ro/sis-combaterea-terorismului-problema-mondiala-primordiala>(vizitat 19.04.2016).